

התוועדות

כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ט"ו תמוז, ה'תשל"ו

יוצא לאור לש"פ בלק, ט"ז תמוז, ה'תשפ"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

אמנו מרת **פרידא** בת הרה"ח ר' **אלתר אליעזר** ע"ה

נפטרה ט' תמוז ה'תשי"ס

אבינו הרה"ח הרה"ת וכי' ר' **שלום דובער** ע"ה

בן הרה"ח הרה"ת וכי' ר' **יהושע** הי"ד

נפטר כ"ה ניסן ה'תשכ"ח

ליין

בתם מרת **רבקה** ע"ה **וואלבערג** בת הרה"ת ר' **שלום דובער** ז"ל

נפטרה ט"ו תמוז ה'תשנ"ה

אבינו הרה"ח הרה"ת וכי' ר' **משה חיים** ז"ל

בי"ר **תנחום זאב** הי"ד

נפטר כ"ף אלול ה'תשע"ד

סאפאטשקינסקי

ת' נ' צ' ב' ה'

ולזכות אמנו מרת **שרה לאה** שתחי' **סאפאטשקינסקי**

נדפס על ידי ולזכות

בנם ובתם

הרה"ת ר' **יוסף יצחק** וזוגתו מרת **רבקה נעמי**

ומשפחתם שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

ליין

להצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה

בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות

ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב

יותר ועריבה יותר, ולכן קשה יותר להתעורר, והדוגמה לזה מובנת לפי פירוש רז"ל על הפסוק, אני ישנה (בגלותא) ולבי ער (להקב"ה תורתו ומצותיו), ובודאי לדכוותי אין צריך להאריך בזה.

איזה ענינים ללמוד בתורת החסידות – בכללות כבר נאמר, "לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ", וע"פ רוב מתאים למתחילים ללמוד תחילה את קונטרס ומעין או שער היחוד והאמונה לרבינו הזקן, שהוא גם החלק השני של תניא קדישא.

בעת רצון יזכירו את כל אלו שכותב אודותם על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נג"מ ז"ע לפי תוכן כתבו, ועשייתו עבור עניני תורה ומצוות, שבטח יוסיף בזה, כהציווי להעלות בקודש, תוסיף גם בברכות השי"ת, ותזרז את מה שצריך בגשם וברוח.

מצו"ב ממה שהו"ל לאחרונה, ובתקווה שיקרא זאת בתשומת לב, למרות שנכתב לנשים, אך במידה מסוימת שייך גם לגברים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולהמשיך מעניני חג הגאולה יב' ויג' תמוז שז"ע באנו מהם.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ בלק, ט"ז תמוז הבעל"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות ט"ו תמוז ה'תשל"ו – הנחה בלתי מוגה (תדפיס מתורת מנחם – התוועדויות כרך פד שי"ל לאחרונה).

*

בתור הוספה – מכתב (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ימי הגאולה, תמוז, ה'תשפ"ה
שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2025 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5785 • 2025

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

די גרויס נויטיקייט אין דעם און די וויכטיקע נוצען פון דעם, איז אין לשער, און דאָס ווערט ערקלערט אין מערערע ערטער, און מ'זעהט במוחש די וויכטיקייט פון דעם דוקא אין אונזער דור דעקבטא דמשיחא, ווען מ'האלט באַ דעם ענד פון גלות, און ווי דער משל וועלכער ווערט געבראַכט אין מערערע ספרים, אַז פאַרטאָג באַ דער ענד פון נאַכט, איז דער שלאָפֿען שטאַרקער און זעהט אויס אויך געשמאַקער, און דעריבער איז שווערער צו אויפוועקען זיך, און דער נמשל פון דעם איז פאַרשטענדליך לויטן פירוש פון רז"ל, אויף דעם פסוק, אני ישנה (בגלותא) ולבי ער (להקב"ה תורתו ומצותיו) און געוויס לדכוותי איז די אריכות אין דעם ניט נויטיגט.

וועלכע ענינים צו לערנען בתורת החסידות, — בכללות כבר נאמר, לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ, און על פי רוב איז פאַר מתחילים פאַסענד צו לערנען צוערשט דעם קונטרס ומעין אָדער שער היחוד והאמונה לרבנו הזקן, וועלכער איז אויך דער צווייטער חלק פון תניא קדישא.

בעת רצון וועט מען מזכיר זיין די אַלע וועגען וועלכע איר שרייבט אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע לויט דעם אינהאַלט פון אייער שרייבען, און דער טאָן פאַר עניני תורה ומצות, וואָס זיכער וועט איר נאָך צוגעבען אין דעם, כהציווי להעלות בקדש וועט אויך צוגעבן אין די ברכות פון השי"ת און צואיילען דאָס וואָס מ'באַדאַרף בגשם וברוח.

בייגעלייגט איז דאָס לעצטענס ערשינענע און האָפֿענטליך וועט איהר דאָס לייענען אויפֿמערקזאַם, חאָטש ס'איז געשריבן פאַר פרויען איז דאָס אָבער אין אַ געוויסער מאָס שייך אויך צו מענער.

ברכה לבשו"ט בכל האמור ולהמשיך מעניני חג הגאולה יב' ויג' תמוז שז"ע באנו מהם.

[תרגום חפשי]

במענה למכתבו בו כותב בנוגע לקביעות עתים בלימוד תורת החסידות.

הצורך הגדול בזה והתועלת הרבה בזה אין לשער. ומוסבר הדבר בכמה מקומות, וכפי שרואים במוחש את ההחשיבות של זה בדורנו, הדור של עקבתא דמשיחא, כשאחוזים בסיום הגלות, וכהמשל המובא בכמה ספרים, שכאשר השחר מגיע בסוף הלילה, השניה חזקה

דער משל .. אַז פאַרטאָג כו': ראה סה"ש תרצ"ט ע' 360. וש"נ.

פירוש פון רז"ל: ראה זח"ג צה, א. שהש"ר עה"פ.

אני ישנה גו': שה"ש ה, ב.

לעולם ילמוד אדם כו': ע"ז יט, א.

להעלות בקדש: ראה ברכות כח, א. וש"נ.

בס"ד. שיחת יום ג' פ' פינחס, ט"ו תמוז, ה'תשל"ו.

בלתי מוגה

א. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה נתת ליראיך נס להתנוסס וגו' (הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א¹).

* * *

ב. דובר בארוכה בהתוועדות של יום הגאולה י"ג תמוז, וגם בהתוועדויות שלפנ"ז, בנוגע לעניני המבצעים (כדלקמן ס"ג), שכל השנה זמנם הוא, גם בחדשים שעברו,

ובפרט כשניתוסף הוראה גלו' ע"י המאורעות שאירעו בשבועות האחרונים², כאמור לעיל³ שראו בזה ב' קצוות: נס גדול ביותר, וביחד עם זה — גם ענין (שאי אפשר לפרשו באופן אחר מלבד שזהו ענין) של אזהרה שצריך להוסיף בכל עניני בטחון, כפי שהראו גם מה שעושים אלו שתפקידם לפעול לעניני בטחון כפשוטו בגשמיות העולם — שזה מדגיש יותר שזוהי הוראה מפורשת שחייבים לחזק [והיכן שעדיין לא היו עד עתה, מאיזו סיבה, חייבים להנהיג], ובמדה הכי גדולה, כל עניני בטחון בחייהם הרוחניים של בנ"י (ובדרך ממילא גם בחייהם הגשמיים) — "חיינו ואורך ימינו"⁴ — ענין התורה, שכולל גם ענין המצוות, שזוהי מטרת התורה, מלשון הוראה⁵ — להורות ולהאיר ("תורה אור"⁶) ליהודי את הדרך, לידע "את המעשה אשר יעשון"⁷, ואלה "אשר לא תעשינה"⁸.

ובהקדים — שהתורה לא רק "מגנא ומצלא"⁹, אלא יתירה מזה, שהיא "חיינו ואורך ימינו", ויתירה מזה, כמבואר בגמרא במסכת ברכות¹⁰ אודות השייכות של בנ"י לתורה שהם כמו דגים ומים, והיינו, שאין זה

(1) בשילוב עם המאמר דש"פ חוקת-בלק,	(4) נוסח תפלת ערבית — ע"פ לשון
י"ב תמוז; והמשכו ביום א' פ' פינחס, י"ג	הכתוב ס"פ נצבים.
תמוז (לעיל ע' 418 ואילך).	(5) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. גו"א ר"פ
לאחרי המאמר — נתן כ"ק אדמו"ר	בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.
שליט"א מיני מזונות להרה"ח ר' מרדכי	(6) משל ו, כג.
מענטליק ע"מ לחלקם וכו' (המו"ד).	(7) יתרו יח, כ.
(2) ראה שיחת י"ג תמוז ס"ג (לעיל ע' 478).	(8) ויקרא ד, ב. ועוד.
וש"נ.	(9) סוטה כא, א.
(3) שם סנ"ט (לעיל ע' 521 ואילך).	(10) סא, ב.

רק בדוגמת הנשמה שמחי' את הגוף, שהם שני ענינים נפרדים, אלא באופן שמציאות הדגים נעשית מהמים, כדברי הגמרא במסכת חולין¹¹ (לכל הדעות) ש"דגים נבראו מן המים", ובעומק יותר, שמציאות הדגים היא ענין המים, שלכן דעת ר' שמעון בן גמליאל היא שדג שהוא מן המים אינו חוצץ במים¹², כיון שמציאותו היא מציאות המים, כמבואר בארוכה בכ"מ, ובפרט בהמשך תרע"ב¹³ [ואף שאין הלכה כן, הרי זו דעה של תנא שהובאה במשנה, ו"אלו ואלו דברי אלקים חיים"¹⁴, ובכמה פרטים הרי זה נוגע גם לפסק הלכה (כידוע השקו"ט בזה¹⁵)], ועכ"פ ברוחניות הענינים — בודאי שמציאות הדגים כפשוטם למטה היא מציאות המים] — שזהו משל ודוגמא בתורת אמת על השייכות והקשר של בני עם התורה.

וענין זה קשור גם עם המובא בכ"מ בחסידות¹⁶ (מזהר חדש¹⁷ ומגלה עמוקות¹⁸) ש"ישראל" ראשי-תיבות "יש ששים ריבוא אותיות לתורה", כיון שלכל אחד מישראל יש אות בתורה שנעשית מציאותו. ומזה מובן, שע"י עניני בטחון ברוחניות נעשה בדרך ממילא בטחון בגשמיות¹⁹, והיינו, שנוסף לכך שיודעים מה שצריך לעשות בתור אמצעי בטחון בגשמיות — שבודאי צריך לעשותם בפועל, כמ"ש²⁰ "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה" — נמשכת ברכת ה' שתהי' הצלחה בעניני בטחון הגשמיים, והצלחה בעיקר ענינם — שלא זו בלבד שבשעה שיש ח"ו מצב שדורש הגנה והצלחה כפשוטם, אזי נעשה הענין ד"מגנא ומצלא", אלא זהו בדוגמת הענין ד"אני הוי' רופאך" שאז מלכתחילה "לא אשים עליך"²¹, כך, שאין צורך להשתמש באמצעי הבטחון הגשמיים, שכן, אמיתית ענין אמצעי בטחון ברוחניות ובגשמיות גם יחד הוא באופן שדי בכך ש"ראו כל עמי הארץ וגו' ויראו ממך"²², "תפול

(11) כז, ב. (12) מקוואות פ"ו מ"ז. ידים פ"ב מ"ב. (13) לע"ע לא מצאנו ענין זה בהמשך בשעה שהקדימו תער"ב. — ולהעיר שבכ"מ בלקו"ש מצין ענין זה לד"ה וראיתי אני תרס"ב (סה"מ תרס"ב ע' שנב). ולהעיר גם מהציון להמשך תער"ב בשייכות לענין זה — ב"רשימות" חוברת יא "ד' צריכין להודות". (14) ע' א'קנט] (המו"ל). (15) ראה גם המשך תער"ב ח"ב ע' תתנח [ח"ד ע' א'קנט] (המו"ל). (16) ראה סה"מ תש"ו ע' 46. תש"ט ע' 41 (נעתק ב"היום יום" יג אדר שני). תרפ"ט ע' 69 [ס"ע פא]. וש"נ. (17) רות פח, ד. (18) אופן קפו. (19) ראה שיחה הנ"ל שם סכ"ג (לעיל ע' 488). (20) פ' ראה טו, יח. (21) בשלח טו, כו. (22) תבוא כח, יו"ד. וראה ברכות ו, א. וש"נ. (15) ראה גם לקו"ש ח"ז ע' 75 הערה 42. וש"נ.

הוספה

א

ב"ה, כ"א תמוז תשכ"א
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' עובדי' שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו עם המצורף אליו שמוחזר בזה.

בעת רצון יזכירו את אביו שליט"א על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להמצטרך להם מתאים לתוכן כתבו, ויהי רצון שהעשי וההשתדלות תועיל בהקדם ויבשר טוב בזה.

בטח התועדו בימי הסגולה ימי הגאולה יב' יג' תמוז, ויקחו מהתעוררות ימים אלו לכל השנה כולה, ויש שייכות גם להנ"ל — שהרי ענין ימים אלו הם גאולה מענינים המבלבלים ומסתירים מעבודת השי"ת מתוך שמחה וטוב לבב. ויהי רצון שעכ"פ לא יהי' חסרון בהנוגע להבפועל.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ב

ב"ה, י"ד תמוז תשכ"א
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' ישראל יצחק שי

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף אין וועלכען איר שרייבט וועגען קביעות עתים בלימוד תורת החסידות.

א

מצילום האגרת.
מוה' עובדי': שטרַאָקס, לונדון.
אביו: מו"ה נחמן.

ב

ישראל יצחק: קויפּמאַן, גייטשעד.

ותהי' הגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש לכל אחד ואחת — עיי' שישליך ויזרוק את הגלות שבפנימיותו, ה"א-ל זר אשר בקרבך"⁹⁷, ואח"כ יהפכו לטוב ולששון ולשמחה, ובמילא תהי' זו גם הכנה קרובה להשלכת זוריקת וביטול הגלות בפשוטו ובכללותו וכו'.
וכל אלו ששומעים את הדברים, ויקבלו אותם ויעסקו בזה בשמחה ובטוב לבב ובמרץ הכי גדול — תבוא עליהם ברכה.

וזה ימהר ויזרז עוד יותר שבדרכי נועם ובדרכי שלום יומשך קיום היעוד⁹⁸ "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל" בכל מקום שנמצאים, ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, ש"אתה תומך גורלי"⁹⁹, ובקרוב ממש נזכה ש"אך בגורל יחלק את הארץ" (כאמור לעיל), בגאולה האמיתית והשלימה, כאשר קאתי מר דא מלכא משיחא, ונקבל פניו "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו", ו"כספם וזהבם אתם"¹⁰⁰, "לא תשאר פרסה"¹⁰¹, ובעגלא דידן.

[טרם צאתו התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לגנון הניגון "ניעט ניעט ניקאָוואָ".]

עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן"²³, ומלכתחילה אינם מצירים כו',

ועד שסוכ"ס "גם אויביו ישרים אתו"²⁴, שנעשים מסייעים ועוזרים, ועד למ"ש בהפטרות מנבואת ישעי'²⁵ "והביאו (אוה"ע דוקא) את כל אחיכם .. כאשר יביאו .. את המנחה בכלי טהור בית ה'"; וכיון שעיקר מציאות של אומה הוא מלכה — יהי' זה באופן ש"היו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך"²⁶.

ג. ובכן, כללות ענין המבצעים הוא — ענין התורה, ותפילין, ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין"²⁷, וצדקה, ש"שקולה כנגד כל המצוות"²⁸ ו"מקרכת את הגאולה"²⁹, ולפנ"ז — ענין המזווה, שעיי' "הוי' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם"³⁰, ובית מלא ספרים,

ועד"ז גם נרות שבת קודש, שעז"נ בילקוט³¹ שע"י הזהירות בנרות שבת "אני מראה לכם נרות של ציון", ועד"ז כשרות האכילה והשתי' (וכשרות בכלל), שכיון שנעשים דם ובשר כבשרו, אזי הגוף הוא קדוש גם בגלוי, וכל זה מיוסד על הענין של טהרת המשפחה, שנעשית הורתו ולידתו בקדושה, ואז נעשה "זרע ברך הוי'"³² ללא מלחמות וללא קשיים וכו' וכו', כמבואר בכ"מ.

וכל זה נעשה עיי' שיהודי מחנך את עצמו שלא להסתפק עם ההישג, המעלה ודרגה שהיו ברגע לפנ"ז, אלא הוא מעלה בקודש, ובאופן כזה הוא מחנך גם את כל הסביבה, ועאכו"כ בנוגע לחינוך כפשוטו — שבזה צריך להיות ה"שטורעם", ולא מספיק כפי שעשו עד עכשיו, אלא כמ"פ ככה — בנוגע לחינוך הכשר וחינוך על טהרת הקודש של כל ילד וילדה מבני ובנות ישראל, ובדרך ממילא הרי זה יפעל כבר בחינוך של הוריהם וזקניהם עוד יותר מכפי שהי' עד אז, ועד שכל הסביבה שלהם תתחנך בכך שהתורה היא "חיינו ואורך ימינו" — שזהו כללות הענין של מבצע חינוך.

ד. אמנם, כשם שכל מצוה יש לה סגולה מיוחדת (נוסף על הצד

(23) בשלח שם, טז. (29) שם יו"ד, א. וראה תניא פל"ז (מח),

(24) משלי טז, ז. (ב).

(25) סו, כ. (30) תהלים קכא, ח. וראה זח"ג רסג, ב.

(26) שם מט, כג. וראה זבחים יט, רע"א. רסו, ב.

(27) קידושין לה, א. וש"נ. (31) יל"ש ר"פ בהעלותך.

(28) ב"ב ט, א. (32) ישעי' סא, ט.

(100) ישעי' ס, ט.

(101) בא יו"ד, כו.

(97) ראה שבת קה, ב.

(98) ישעי' כז, יב.

(99) תהלים טז, ה.

השוה שבכל המצוות ש"מגנא ומצלא"³³), ולדוגמא בנוגע לצדקה שענינה "בשביל שיחי בני"³³, הנה עד"ז בנוגע למבצעים ישנו ענין הכי בולט שבו ענין הבטחון הוא בגלוי — כמדובר לעיל בארוכה³⁴ שזהו ענין המזווה:

ענינה של מזווה — שמגינה על כל עניני הבית שיש בו מזווה כשרה ועל היהודי שגר בבית, באופן ש"ה' ישמר צאתך ובואך .. עד עולם", בכל מקום שבו נמצא.

וכדאייתא במאמרי רז"ל³⁵ שבשעה שבא המלאך שהוא היפך הטוב ורואה שעל הדלת קבועה מזווה, אזי בורח משם. וכיון שכורח "צבא המרום במרום"³⁶, שזהו שר האומה, אזי בדרך ממילא מתבטלת ההתנגדות של האומה למטה, ואדרבה: "תפול עליהם אימתה ופחד".

— ישנו גם ענין התפילין שבראש, שעז"נ³⁷ "וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך ויראו ממך", אבל מה שהגוי רואה בעיני בשר, הרי זה רק בשעה שמניחים את התפילין, משא"כ בשבת או ביו"ט ועד"ז בלילה³⁷, ואילו ענין המזווה הוא באופן תמידי, הן בלילה והן ביום וכו'. ומזה מובן, שמכל עניני בטחון צריכה להיות השתדלות יתירה ביתר שאת וביתר עוז במיוחד בענין המזווה.

ומצד זה ש"כל ישראל ערבין זה בזה"³⁸, מובן, שהמזווה מגינה לא רק על ביתו של היהודי שגר בבית שבו קבועה המזווה; שם היא אמנם עיקר ההגנה, אבל מצד זה שכל בני"קשורים עמו, ויתירה מזה, מעורבים עמו עד שנעשים "קומה אחת"³⁹ — הרי זה מונע היזק גם אצל יהודי נוסף שעדיין לא קבע את המזווה שלו, כיון שההיזק של היהודי הנוסף יזיק רח"ל גם ליהודי שקבע מזווה.

ולכן, עי"ז שיוסיפו באיזה מקום שיהי מזווה כשרה שתקבע באופן כשר — אזי יתוסף בהגנה והצללה לא רק של החדר והבית שבו קבעו את המזווה, אלא זה מוסיף בהגנה והצללה של כל בתי ישראל בכל מקום שהם, ומוסיף בהגנה והצללה של כל בני"שנמצאים בבתיים וחדרים אלו, ובלשון הכתוב: "ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם".

(33) פסחים ח, סע"א. וש"נ.
(34) שם סכ"ד ואילך (לעיל ע' 489 ואילך). וש"נ.
(35) ראה זח"ג רסו, א. וראה גם תו"מ
סע"א. רמב"ם הל' שבועות פ"א ה"ז. הובא
חע"ז ריש ע' 343. וש"נ.
(36) ישע"י כד, כא. וראה תנחומא בא ד.
בשלח יג. משפטים יח. שהש"ר בסופו.
(37) ראה לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ.
(38) סנהדרין כז, סע"ב. שבועות לט,
סע"א. רמב"ם הל' שבועות פ"א ה"ז. הובא
בפרש"י עה"ת בחוקותי כו, לו.
(39) ראה לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ.

יג. ובנוגע לעניננו — רוצים להדגיש שאין להתפעל מענין ה"מזבח" שכנגד יסורי הגלות, כיון שישנה עבודתו של יהודי בענין "על מוקדה", באופן ש"אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", שקאי על התורה שנמשלה לאש — "אורייתא .. מרתחא לי", שעל ידה מהפך "מזבח" הנ"ל ועושה ממנו מזבח של קדושה, ש"מזיח ומזין מחבב מכפר" (כדברי הגמרא במסכת כתובות⁹¹) — ככל הברכות שמביא המזבח, ועד לברכה הכי עליונה, שנעשה הענין ד"נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני"⁹².

ואז — הנה "באור פני מלך חיים"⁹³, ומתהפכים כל הגזירות (כידוע המשל ודוגמא לזה שהובא גם במאמרי חסידות⁹⁴), וכל הענינים יהפכו לששון ולשמחה ולמועדים טובים, הן ענינים שהם בט"ו תמוז, ועד"ז ענינים שהם בט"ז תמוז, שכמה מהם יש צורך שיתהפכו למועדים וימים טובים, ועאכו"כ החל מג' השבועות, שבהם נתפרש שיהיו למועדים ולימים טובים, וכיון שענין זה נעשה באופן של אתהפכא מלעומת-זה, הרי הם מועדים נעלים יותר מהמועדים שבזמנם.

יד. וכן תהי' לנו בקרוב ממש,

ובהתחלה — בנוגע ל"שטרעם" בענין ד"מוקדה", באש ש"אורייתא הוא דקא מרתחא לי", ו"גדול לימוד שמביא לידי מעשה"⁹⁵ — בנוגע לכל עניני המצוות, החל מ"ואהבת לרעך כמוך"⁹⁶,

ובמילא יפצו ויסבירו ויקריאו ויפרסמו בכל אופן שיהי' בנוגע לכל הפרטים שנאמרו כאן, ובפרט הענינים שבנוגע למעשה בפועל — אודות ההחלטות הטובות, וכן בנוגע לכל המבצעים, ובאופן ש"וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך ויראו ממך" (ועד ש"והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך"), ע"י לימוד התורה וקיום המצוות בכלל והענין של מבצע תפילין במיוחד,

וכללות הענין של הוספה — בחיות ובשמחה ובטוב לבב — בעניני תורה ומצוות, החל מהפצת המעיינות חוצה, "מעניותיך" של הבעש"ט וחסידות בכלל, ובמיוחד חסידות חב"ד של נשיאי חב"ד, עד לנשיא דורנו, בעל הגאולה והשמחה.

(91) יו"ד, ב.
(92) ספרי ופרש"י פרשתנו (פינחס) כח,
(93) ראה סה"מ תרצ"ב ע' שסג. וש"נ.
(94) קידושין מ, ב. וש"נ.
(95) קדושים יט, יח.
(96) משלי טז, טו.

לארץ⁸², ועד"ז בנוגע לכל אחד מישראל, שבערך שאר אומות העולם, ואפילו בפני עצמו, הנה כיון שהבטיח הקב"ה החל ממתן-תורה ש"אתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"⁸³, ודיבורו של הקב"ה חשיב ענין של מעשה⁸⁴, הרי הוא בדוגמת "עולה" — ישנם שני הענינים ד"על מוקדה על המזבח": כנגד התורה — נאמר "על מוקדה", שנמשלה התורה לאש, כפי שאמרו רז"ל⁸⁵ "האי צורבא מרבנן דרתח אורייתא הוא דקא מרתחא לי", וכנגד יסורי הגלות — נאמר "על המזבח", כיון שבנוגע לדבר שמעלים על המזבח הרי זה ענין של צער ויסורים.

וממשיך בכתוב לבאר עד מתי יהיו ישראל בגדר ב' דברים אלו — "כל הלילה", שהוא זמן הגלות הנמשל ללילה, כמ"ש⁸⁶ "שומר מה מלילה גו"; "עד הבוקר", שהוא בוקר הגאולה.

ומ"ש "עד הבוקר" בה"א הידיעה — הרי זה לפי שיש שני בקרים, בוקר של אלף החמישי או בוקר של אלף הששי, ואילו זכינו, היתה באה הגאולה בבוקר של אלף החמישי, והיינו, שהגלות היתה נמשכת רק אלף שנה (יום אחד של הקב"ה — ש"י ומו של הקב"ה אלף שנים⁸⁷), החל מקע"ב שנה לפני סוף אלף הרביעי, עד ת"ק שנה לאלף החמישי, שבזה היו יכולים להסתפק לכל הדעות; אבל כיון שלא זכינו, הנה מצד החטאים נתארך הגלות ונמשך בכל אלף החמישי, כדאיתא בספרים⁸⁸ שעז"נ⁸⁹ "כל היום דוה", דקאי על אלף החמישי שהוא כנגד ספירת הוד (לאחרי אלף הרביעי שהוא כנגד ספירת נצח), שממנו נעשה הצירוף "דוה", שהו"ע של גלות, ונמשך עד לבוקר השני, שמתחיל משנת ת"ק לאלף הששי.

וענין זה קשור גם עם התגלות הבעש"ט שהתחילה אז, אלא כיון שכל ענין צריך הכנה כמה שנים לפני"ז, הנה בפועל התחיל הענין בשנת תצ"ד (ככל פרטי התאריכים שהובאו בזה בכמה ספרים)⁹⁰, אבל בשנת ת"ק ה"ז זה כבר מתוך "שטורעם".

ומסיים באוה"ח לבאר בארוכה אודות עונש האומות, אבל אין ענינו כאן; וזה ענין שיכולים לראות מה שנדפס בספר.

וזוהי ההדגשה המיוחדת שהיא אחת מהכוונות של התוועדות זו — כדי לעורר עוד הפעם על ה"שטורעם" שיעשו עוד יותר מכמו שהי' עד עכשיו בנוגע למבצע מזוזה.

ולא לחשוב שכיון שיש לו מזוזה אחת על פתח ביתו, אינו צריך לקבוע מזוזות על הדלתות הפנימיות שבבית, אלא צריך לדעת שהדין הוא שאם זה חדר שיש לו השיעור, הרי הוא חייב במזוזה בפני עצמה. ואם יטען שזה דבר קשה, וכו' וכו' — הרי ברור הדבר שכשיסבירו לו שע"י מזוזה יחידה זו שקובע על דלת שעד עתה לא היתה בו מזוזה הרי הוא מוסיף הגנה והצלה עבור כל בתי ישראל בכל מקום שהם, הן בארץ הקודש והן בחוץ-לארץ, הנה במה נחשב הוא הטירחה או הכסף או הזמן או ההשתדלות שצריך להקדיש; עד כמה שיהי' יקר בעיני עצמו, הרי אפילו אצלו אין זה תופס מקום ובאופן שלא בערך, כשמסבירים לו שע"י נעשית הגנה והצלה בכל בית ובית מישראל, ועל כל אלו שנמצאים בבתי אלו, לשמור צאתם ובואם מעתה ועד עולם.

ה. וענין נוסף — כמדובר בהתוועדות הקודמת³, אבל זהו דבר שצריך לחזור עליו עוה"פ ועוה"פ וכו':

כיון שמקוויים ומצפים באמת לביאת המשיח — "אחכה לו בכל יום שיבוא"⁴⁰ — שאז יהפכו ימים אלו "לששון ולשמחה ולמועדים טובים" (כלשון הכתוב⁴¹), הרי מעצמו מובן שבודאי יעשה כל אחד התלוי בו ש"יהפכו ימים אלו", לא רק מהיום השני, אלא כבר ביום הראשון.

וכיון שיש דין בשו"ע⁴² שכאשר מקבלים החלטה טובה, ומצד איזו סיבה קובעים את קיום ההחלטה בפועל לזמן לאח"ז, הנה בשעה שהקב"ה רואה שקיבלו את ההחלטה על מנת לקיימה, והרי הקב"ה רואה עתידות, שאכן יקיים זאת בפועל, אם זה רק תלוי בו, אזי נפעל כבר השכר, ובנדוד⁴³, ההגנה וההצלה, מיד בעת קבלת ההחלטה — הרי מובן שכאשר הקב"ה יראה שמקבלים החלטות ב"ערב" (לפני שמתחילים) "ימים אלו", ובודאי שיהודי מחליט באמיתית, אליבא דנפשי, יפעלו החלטות אלו את פעולתם עוד לפני שמתחילים שלשת השבועות הידועים, שיהיו "הבאים עלינו לטובה", בטוב הנראה והנגלה.

(40) עיקר ה"ב מ"ג העיקרים. תעניות בסופן.
(41) זכרי' ח, יט. וראה רמב"ם הל' (42) או"ח סוסתקע"א.

(82) ב"ר פס"ד, ג. הובא בפרש"י עה"ת
(83) תולדות כה, כו, כז, ב.
(84) יתרו יט, ו.
(85) ראה שבת קיט, ריש ע"ב. ב"ר פ"ג, (אטב"ח) ע' תרלב"ג. וש"נ.
(86) ב. פמ"ד, כב.
(87) איכה א, יג.
(88) ראה ספר הערכים חב"ד מערכת אותיות.
(89) ראה סה"ש תרצ"ג ע' 163 ואילך.
(90) ראה סנהדרין צד, א. וש"נ.

ו. וע"פ מ"ש⁴³ "ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה", היינו, שהענין ד"הפכו כו" תלוי בכללות הענין ד"היום אם בקולו תשמעו"⁴⁴, ובמיוחד בשני הענינים של תורה וצדקה — הנה עוד לפני שנכנסים לחודש "מנחם", כינו כבר את ה"נחמה" ו"נחמה בכפליים"⁴⁵, ע"ז שיחליטו מיד שנוסף על השיעורים בתורה שיש בלאו-הכי, ונוסף על נתינות הצדקה שנותנים בלאו-הכי, יוסיפו ב"עת רצון" של ערב ר"ח מנחם בלימוד התורה שנקרא בפסוק בשם "משפט", וכן יוסיפו בענין הצדקה, כמפורש בפסוק בלשון "ושבי' בצדקה".

וכיון שמדובר אודות ערב ר"ח, שבזה יש מנהגים שונים הקשורים עם העדר האכילה וכו' וכו'⁴⁶ — הנה ע"פ דברי רבינו הזקן באגה"ת⁴⁷ אין להרבות בתעניות בנוגע לאלו שהם חלופים, ובדורותנו אלו הרי הם הרוב, ובפרט אלו שצריכים להתעסק ובלהט בלימוד התורה וקיום המצוות, בהפצה ובמבצעים וכו', שלכן צריכים להיות במצב של מנוחה ורוגע ובראש צלול, וכחם צ"ל בשלימות, באופן שהגוף לא יהי' רעב וצמא, ולכן צריכים לאכול בזמנים המיוחדים לזה; אבל אעפ"כ, יש לפדות זאת ע"י ההוספה בצדקה לכל הפחות בשווי המחיר ובתור תשלום של ב' סעודות, ומה טוב — ג' סעודות⁴⁸.

ז. ויש להוסיף ולבאר בזה — דלכאורה הרי זה דבר חידוש:

בנוגע לפדיון תענית — מביא רבינו הזקן באגה"ת⁴⁷ (מדברי המגן אברהם⁴⁹) שישנו סכום קבוע, וכמדובר פעם בארוכה (מדברי האחרונים)⁵⁰ שסכום זה קשור עם השווי של הקרבן שהי' צריך להקריב; אבל מהי השייכות לענין שווי הסעודות?

אך הענין הוא — שזהו בדוגמא שמצינו בנוגע לסעודה שערך אברהם אבינו שהיו חסרים בה ענינים מסויימים, ואח"כ נתעורר קטרוג וכו'⁵¹, שמזה מובן שכשהאדם עורך סעודה, עליו לשתף בסעודתו את הקב"ה.

וזהו גם הטעם למנהג ישראל בעריכת חתונה, שנוסף על סעודת

(43) ישע"י א, כז.
(44) תהלים צה, ז. וראה סנהדרין צח, א.
(45) ראה איכ"ר ספ"א.
(46) ראה אנציק' תלמודית (כרך כג) ערך סקי"ב.
(47) יו"כ קטן ס"א"ב (ס"ע קמא ואילך). וש"נ.
(48) ראה אג"ק ח"ב ע' סא ואילך. וש"נ.
(49) ראה סנהדרין פט, ב. הובא בפרש"י עה"ת וירא כב, א.
(48) ראה כף החיים או"ח ששל"ד ס"ק קנב. סתקס"ח ס"ק בן. וש"נ.
(49) או"ח ששל"ד סקל"ד. סתקס"ח סקי"ב.
(50) ראה אג"ק ח"ב ע' סא ואילך. וש"נ.
(51) ראה סנהדרין פט, ב. הובא בפרש"י עה"ת וירא כב, א.

וכמדובר כמ"פ שכיון שביום זה "קיימא סיהרא באשלמותא", יכולים לפעול בו — יותר ממה שיכולים לפעול בשאר ימות החודש — על כל ימי החודש שלאח"ז, כולל גם בענין ש"הפכו ימים אלו לששון ולשמחה";

וע"פ האמור לעיל אודות קבלת החלטה טובה על העתיד, שהקב"ה יודע עתידות — הרי זה פועל גם על הימים שמתחילת החודש עד ליום שבו "קיימא סיהרא באשלמותא", שהרי כבר אז יודע הקב"ה שיקבלו החלטה טובה ביום שבו "קיימא סיהרא באשלמותא" (כולל גם בלילה שלאחריו, שהרי בקדשים הלילה הולך אחר היום⁷⁴).

יב. ועוד ענין בחמשה עשר בתמוז — שהוא יום ההילולא, "אָרְצִיט", של האור החיים⁷⁵:

ובהקדים — שרגיל אפילו בכתבים ואמירות של רבותינו נשיאנו, שבשעה שמזכירים את האוה"ח מוסיפים מיד "אוה"ח הקדוש"⁷⁶.

וידוע⁷⁷ גם שיש כמה סיפורים בנוגע לקשר שבין בעל מחבר "אור החיים", ר' חיים בן עטר, עם הבעש"ט, ובפרט האגרת הידועה⁷⁸ אודות הקשר גם בנפש — בחי' נפש דוד ובחי' רוח דוד (איך שיהי' הביאור בזה).

וישנו גם פירוש האוה"ח הקדוש בפרשת התמיד [שהיא פרשה הכי חשובה, כמובן גם מדברי רבינו הזקן בשו"ע בתחילת או"ח⁷⁹] — "צו את אהרן גו' זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה וגו'"⁸⁰ — שקאי על אחרית זמן הגלות, ויש שם כמה פרטים בנוגע לעונש של אוה"ע והשכר של בנ"י.

וכללות הענין בזה⁸¹:

בנוגע לענין הגלות של בנ"י — שעליהם נאמר "היא העולה" [ע"ד שנאמר בנוגע ליצחק שהוא כמו "עולה", שלכן אסור לו לצאת חוץ

(74) חולין פג, סע"א. וש"נ.
(75) ראה גם ר"ד יום א' פ' פינחס, ט"ו תמוז תש"כ (תו"מ חכ"ח ע' 249).
(76) ראה גם תו"מ חע"ב ע' 66. וש"נ.
(77) ראה שד"ח שיורי הפאה מערכת ג' כלל ז' בסופו (כרך ח א'תשיט, ד). ועוד.
(78) הובא בלקו"ש ח"כ ע' 515. וראה גם אג"ק והתוועדויות שבהערה הבאה. ועוד.
(78) ראה נתיב מצותיך נתיב אמונה שביל א' אות ט'. הובא באג"ק ח"ט ס"ע תכא. וראה גם התוועדויות תשמ"ב ח"ב ע' 1114.
(79) תשמ"ג ח"ד ע' 1785.
(80) ר"פ צו (ו, ב).
(81) ראה גם שיחת ש"פ צו שנה זו סכ"ו (תו"מ חפ"ג ע' 415).

ג' השבועות שבזמן רצון של ערב ר"ח מנחם יוסיפו בתורה ובצדקה, נוסף על השיעורים הרגילים ביום זה, ולהשפיע על כל מי שידו מגעת שגם הוא יעשה כן — בודאי צ"ל גם הענין ד"מצוה גוררת מצוה", לעסוק ביתר שאת וביתר עוז גם בכל שאר המבצעים:

נוסף על מבצע תורה — יש לעסוק גם במבצע הכי עיקרי: מבצע חינוך, וכן מבצע תפילין, מבצע מזוזה ומבצע צדקה (כאמור לעיל שזהו הענין שהזמן גרמא), ומבצע בית מלא ספרים — יבנה וחכמי, וכן מבצע נרות שבת קודש, כשרות האכילה ושתי' וטהרת המשפחה.

וכיון שישנם כו"כ שנמצאים כבר ב"נאות דשא", בערי השדה, ב"קעמפס" וכו' — בודאי ימסרו זאת גם לילדים ולילדות שנמצאים ב"קעמפס", הן בנוגע לתורה, ע"י י"ב הפסוקים ומאמרי רז"ל, והן בנוגע לקבלת ההחלטה ברוב עם ובשמחה ובטוב לבב בקשר עם ערב ר"ח מנחם הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה בטוב הנראה והנגלה.

ובודאי שה"קול גדיא"⁶⁸ יעשה "שטורעם" למעלה, עם כל התוצאות הטובות הקשורות בזה.

ויה"ר שנראה בעיני בשר, עוד לפני התחלת ג' השבועות, שהולכים לקבל פני משיח צדקנו, "בנערנו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"⁶⁹, ולראות הענין ד"אך בגורל יחלק את הארץ"⁷⁰ כפי שיהי' בנוגע לגורל דלעתיד לבוא⁷¹, בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, בגאולה האמיתית והשלמה.

* * *

יא. חמשה עשר בתמוז יש בו ענין ששייך וקשור במיוחד לענין השמחה והגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו — שאמר ש"לא אותי בלבד גאל הקב"ה" (שמזה מובן שלכתחילה הי' זה באופן ש"אותי גאל הקב"ה", ואח"כ נעשה באופן ש"לא אותי בלבד גאל הקב"ה"), "כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הק', שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה"⁷², שבזה נכלל כל אחד מישראל עד סוף כל הדורות — שאז "קיימא סיהרא באשלמותא"⁷³ של חודש הגאולה.

חתן וכלה וסעודת הקרובים, עורכים במיוחד "סעודת עניים"⁵² — שאין זה רק ענין של נתינת מעות, שהרי בלאה"כ ישנו ענין הצדקה, אלא ע"ד שמצינו ביו"ט (כפי שיהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים), שהענין ד"ושמחת בחגך" הוא דוקא כאשר הסעודה שלו, "ושמחת גו' אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך", היא ביחד עם "הלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך"⁵³, "ארבעה שלי כנגד ארבעה שלך"⁵⁴ (וכידוע חומר דברי הרמב"ם⁵⁵ אם ההנהגה בזה אינה כדבעי), ועד"ז בנדו"ד, שיש לקשר את הסעודה שלו עם סעודת עניים (עכ"פ בממון, שזהו דבר שבאפשרותו של כל אחד, משא"כ בנוגע לסעודה כפשוטה), עי"ז שנותן לצדקה — מיד או לפנ"ז — שווי סעודתו.

ומובן מאליה שאם ירבה בנתינתו — תבוא עליו ברכה, אבל עכ"פ שלא יפחות משווי האכילה ושתי' שלו.

ועוד מעלה בזה — שזהו ענין ששייך גם לקטנים וקטנות, ואפילו "עוללים ויונקים":

עולל ויונק שיביא קרבן — הרי זה דבר שאינו במציאות, ובמילא לא שייך בזה גם נתינת שווי של קרבן; אבל אכילה ושתי' בשביל חיבור הנשמה בגוף — צריך גם עולל ויונק. אמנם מאכלים שלו ובמדידות שלו, אבל גם הוא צריך סעודה. ולכן שייך ענין נתינת שווי הסעודות גם אצל עוללים ויונקים.

וטעם שלישי בזה — בפשטות ביותר:

אם תהי' הנתינה לפי השיעור שמביא רבינו הזקן באגה"ת, יהי' זה פחות כסף מאשר שווי ב' סעודות ועאכו"כ ג' סעודות, ובמילא, כשיכולים למצוא סברא שיתנו סכום כסף גדול יותר לצדקה — הנה הלואי יכלתי למצוא איזו המצאה נוספת ליתן יותר, ואז הייתי מסתמא מציע ליתן עוד יותר!...

אבל עכ"פ צריך לקשר את סכום הנתינה עם ענין מסויים, ולכן, מבין ב' הסברות, או שווי של קרבן לפי השיעור השובה לכל נפש שמביא רבינו הזקן, או השיעור של שווי ב' או ג' סעודות — יש לבחור את השיעור שהוא גדול יותר בממון כפשוטו.

ח. ובנוגע להצעה ליתן שווי של ב' וג' סעודות — הנה:

(52) ראה נטעי גבריאל (להר"ג ציננער) (54) פרש"י שם, יא.
 (53) פ' ראה טז, יד. (55) ה' יו"ט פ"ו הי"ח.
 (56) ה' נשואין פל"ט סי"ט. וש"נ.

(68) ראה אסתר פ"ט, ד.
 (69) בא יו"ד, ט.
 (70) פרשתנו (פינחס) כו, נה.
 (71) ראה אוה"ת פרשתנו (פינחס) ע' א'סד.
 (72) רמג, סע"א. ח"ב פה, א. רטו, א. ח"ג מ, ב.
 (73) ראה זהר ח"א קנ, רע"א. רכה, סע"ב.
 (74) פ"ג וראה גם שמור"ר פט"ו, כו.

בדרך כלל המנהג הוא שבמשך היום — שמתחיל מהבוקר, כמו בד' צומות, שהתענית מתחיל בבוקר (או מעלות השחר)⁵⁶ — יש זמן לאכילת ב' סעודות, מלבד מי שהוא מפונק או איסטניס, שאוכל יותר.

[ולהעיר שאין הכוונה ל"איסטניס" שבזמן הגמרא, שהי' אוכל פחות, כפי שמצינו שרב ששת לא הי' אוכל בערב פסח, לפי שהי' איסטניס, ואי הוה טעים מצפרא לא מצי למיטעם מזה לתיאבון לאורתא⁵⁷, שזהו "איסטניס" לפי אמיתית המצב של יהודי; אבל עכשיו, מי שהוא "איסטניס", צריך לאכול ג' או ד' או ה' פעמים ביום... כיון שהוא מדי עדין לאכול הרבה בבת אחת!]

— אם אתה עדין, הנך יכול לאכול פחות?! אבל זאת — אינו רוצה, ולכן ישנה הסברא וההמצאה לחלק את האכילה, כך, שמידי שעה בשעה חוטף ואוכל ("כַּפֶּט עַר עֶפֶס אַרְיִין"), אלא שמשנה את שם הסעודה: זה נקרא "דינער", וזה נקרא "לֶאָנְטֶש", וזה נקרא "ברֶאָנְטֶש" וכיו"ב — אנגלית היא שפה עשירה, כך שישנם הרבה שמות... ובמילא יכול לאכול כל היום כולו, ולא יקרא ח"ו "זולל וסובא", שהרי בכל פעם הרי זו סעודה אחרת, ולא אותה סעודה שכבר אכל היום].

בכללות הסדר ע"פ שו"ע הוא שבמשך היום יש ב' סעודות, כפי שנאמר בנוגע לירידת המן: "בין הערביים תאכלו בשר ובבוקר תשבחו לחם"⁵⁸; וכאשר יש יום שיש בו ברכה מיוחדת, אזי ישנה גם סעודה שלישית, כמו ביום השבת⁵⁹, ועד"ז לכמה סברות ביום-טוב⁶⁰, אחרון של פסח⁶¹ וכו'. אמנם, ע"פ מנהג העולם, כפי שנעשה עכשיו טבע בני-אדם, הנה במשך היממה, מעת-לעת, אוכלים ג' סעודות ע"ד הממוצע.

וכיון שאמיתית ענין התענית הוא יום שלם, ורק להקל — בגלל שזהו זמן ש"אין גזירת המלכות ואין שלום", כמבואר בגמרא⁶² — מספיק להתענות מעלות השחר עד צאת הכוכבים וכו'⁶³, הנה כדי שיהי'

הדבר בשלימות, והעיקר, כדי שנתנית הצדקה תהי' גדולה יותר, מוטב ליתן שווי ג' סעודות יותר מאשר ב' סעודות.

ט. כל הענינים הנ"ל, הן בנוגע ל"ציון במשפט תפדה" והן בנוגע ל"שבי" בצדקה, שייכים אפילו בנוגע לקטנים, ומובן מאליו — שהם שייכים לאלו שכבר מחוייבים במצוות,

— אע"פ שזהו רק בתור הצעה, ובמילא מי שלא יעשה זאת אינו עובר כו', ויש לו חלקו בעולם הזה ובעולם הבא וכו', אבל "כמאן דעביד לא אמרינן"⁶⁴ —

ומובן גודל העילוי שבדבר, שביכלתו לעשות פעולה שבודאי תהא "מגנא ומצלא", על כל בני ובנות ישראל בכל מקום שהם,

ויעשה זאת ב"עת רצון" — ערב ר"ח, לאחר קבלת ההחלטה בערב ג' השבועות, ויעשה זאת בסבר פנים יפות, ובאופן ש"עינו טובה בשל אחרים" (כדברי המשנה⁶⁵ שמונה "ארבע מדות בנותני צדקה"), להשפיע גם על כל אחד ואחת שיכול להגיע אליהם, החל "מפי עוללים ויונקים", הן בנוגע ל"יסדת עוז"⁶⁶ — ענין התורה, והן בנוגע לענין הצדקה.

וכאשר יעשה את חלקו בענין הבטחון, הנה ממנו יראו וכן יעשו, ובודאי שישנה גם הפעולה והרושם באופן מקיף אפילו על כו"כ שאינו מדבר עמהם בפירוש, אלא שנודע להם אודות פעולתו, גם אם הוא אינו יודע כלל אודותם.

ומזה מובן גם שאפילו אלו שחושבים, מאיזו סיבה שתהי', שעבורם הרי זה דבר שכרוך עם קשיים (אף שאינני רואה מהו הקושי שבדבר) — הנה בשעה שיעשה חשבון שממנו יראו וכן יעשו, ולאידך, אם לא יעשה זאת, ח"ו, אזי יחסרו פעולות אלו אצל עוד כו"כ — הרי בודאי שכל אחד ואחת יעשה כל התלוי בו להבטיח שהוא בעצמו יעשה זאת, ויעשו זאת גם כל אלו שביכלתו להשפיע עליהם לעשות זאת.

י. ונוסף לזה — ישנו הענין ש"מצוה גוררת מצוה"⁶⁷:

אע"פ שעיקר הענין עתה הוא לפעול שתהי' בכל דלת מזווה כשרה שתקבע באופן כשר, וגם בנוגע להחלטה בתוקף ובשמחה לפני התחלת

(56) ראה טושו"ע או"ח סתקס"ד. (60) ראה טווא"ח סתקכ"ט, ובנ"כ.

(57) פסחים קח, א ובפרש"י. וראה גם אנציק' תלמודית (כרך ב) ערך איסטניס בתחלתו (ע' קד). וש"נ. (61) ראה סה"ש תש"ב ס"ע 109 ואילך (נעתק ב"היום יום" כב ניסן, אחש"פ). ובכ"מ.

(58) בשלח טז, יב. וראה גם תו"מ חס"ו (62) ר"ה יח, ריש ע"ב. (63) ראה תורת האדם להרמב"ן — הובא ע' 195 ואילך. וש"נ.

(59) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסעד"ר. בב"י או"ח סתק"נ ובט"ז שם סק"א. וש"נ.

(64) ירושלמי גיטין פ"ז ה"ו. קידושין פ"ג. (66) תהלים ח, ג.

ה"ב. (67) שם פ"ד מ"ב.

(65) אבות פ"ה מ"ג.